

Zorginstellingen zetten stappen naar open deuren, maar zien soms nog obstakels

Geplaatst op 24 maart 2026

Steeds meer zorginstellingen willen hun deuren openen zodat cliënten zich vrijer kunnen bewegen. Toch lukt dat in de praktijk nog niet altijd. Dat blijkt uit recent [onderzoek van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(IGJ\)](#), die 113 zorginstellingen bezocht.

De beweging richting 'open deuren' sluit aan bij het uitgangspunt van de Wet zorg en dwang: vrijheid is de norm, en beperkingen mogen alleen als het echt niet anders kan.

Vrijheid als uitgangspunt, maar praktijk blijft achter

Volgens de IGJ werken veel organisaties aan beleid om deuren te openen, maar blijft de uitvoering achter. Zorgverleners ervaren spanning tussen veiligheid en vrijheid en voelen zich verantwoordelijk als er iets misgaat.

Ook praktische obstakels spelen een rol, zoals personeelsdruk, bouwkundige beperkingen en zorgen van familieleden over veiligheid.

Tegelijkertijd benadrukt IGJ-hoofdinspecteur Angela van der Putten: *"Iedereen wil graag eigen keuzes in het leven kunnen maken. Ook ouderen of andere mensen in een kwetsbare situatie. De 'kwaliteit van leven' moet voorop staan. Desnoods met enig risico, maar dan houd je als mens nog wel zo veel mogelijk je eigen regie over je eigen leven. Absolute veiligheid bestaat niet. Daarbij zijn er dilemma's om te bespreken, zonder beslissingen over beperkingen opgelegd te krijgen."*

Cultuurverandering nodig

De IGJ ziet dat open deuren vooral mogelijk zijn als organisaties een duidelijke visie hebben op vrijheid en medewerkers daarin ondersteunen. Ook kennis van de cliënt, samenwerking met familie en inzet van technologie kunnen helpen.

Vrijheid, veiligheid voor levensgeluk cliënten

Binnen de actiegroep *Vrijheid, Veiligheid en Levensgeluk* van de beweging Radicale vernieuwing, een initiatief van LOC, werken zorgorganisaties al zes jaar aan deze cultuurverandering. Renate Pelkman van Radicale vernieuwingsdeelnemer Innoforte: *"Het kost best veel communicatie, het gesprek aangaan, de beren die we zien toch maar erkennen en bespreken. Want het is toch snel van: dat kan toch niet, waar zijn we mee bezig?"*

Maar het kan wél. Dat laat het actieteam zien, dat vorig jaar de resultaten van het vijfjarig bestaan vierde. Behalve veel communicatie is er moed en ruimte nodig om te kunnen experimenteren. Meer over de ervaringen van de deelnemers lees je in [de terugblik van de bijeenkomst '5 jaar actieteam Vrijheid, veiligheid voor levensgeluk cliënten'](#).

De rol van cliëntenraden

Het gesprek over vrijheid en veiligheid zou voortdurend gevoerd moeten worden. Niet alleen binnen zorgorganisaties, maar ook met cliëntenraden en naasten. Cliëntenraden kunnen bij uitstek in dit gesprek de ruimte zoeken om daadwerkelijk aan te sluiten bij wat voor mensen van waarde is. En bewaken dat mensen zoveel mogelijk in vrijheid kunnen leven. Cliëntenraden hebben instemmingsrecht bij voor cliënten geldende regelingen, zoals Wzd-beleid. Specifieke informatie voor raden is te vinden op loc.nl/cr-en-wzd.

Herziening Wet zorg en dwang

De Wet zorg en dwang, die ingevoerd is in 2020, wordt herzien. In het voorjaar van 2025 opende het ministerie van VWS een internetconsultatie om te kunnen reageren op het concept wetsvoorstel. LOC organiseerde een bijeenkomst om input op te halen vanuit cliëntenraden. Deze input vormde samen met de ervaringen van de deelnemers van Radicale vernieuwing de basis van de reactie van LOC. De reactie lees je hier: [Reactie LOC op wetsontwerp Wzd en Wvggz - LOC Cliëntenraden](#)

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Belangenbehartiging](#), [Nieuwbouw, verbouw en sluiting](#), [Kwaliteit van de verpleeghuiszorg](#), [Vrijheid en veiligheid](#)

Trefwoorden: [belangenbehartiging](#), [ouderenzorg](#), [politiek en beleid](#), [radicale vernieuwing](#), [radicale vernieuwing verpleeghuiszorg en zorg thuis](#), [wet zorg en dwang](#)